

Modulvizsga 2026 ősze

Pedagógia BA

Társadalompedagógia, oktatáspolitikai, oktatásgazdaságtan

1. Bevezetés a pedagógiába

A pedagógiai gondolkodás fejlődése a klasszikus elméletektől a reform- és alternatív pedagógiáig

a) Klasszikus gondolkodók és hatásuk napjaink pedagógiájára (Comenius, Locke, Rousseau, Pestalozzi, Herbart)

Mészáros István, Németh András, & Pukánszky Béla (2005). Neveléstörténet. Budapest

b) A reform- és alternatív pedagógia fogalma, kialakulásának okai, főbb irányzatai és azok jellemzői (New School, Dewey, Montessori, Waldorf, Jena Plan)

Mészáros István, Németh András, & Pukánszky Béla (2005). Neveléstörténet. Budapest

2. Gyermekvédelem

a) Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról:

- a Gyvt. célja és alapelvei;
- a gyermekek védelmének rendszere, különös tekintettel a gyermekjóléti alapelállításokra és a gyermekvédelmi szakellátásokra;
- a javítóintézeti nevelés és ellátás.

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, hatályos változat. Elérhető (Nemzeti Jogszabálytár).

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700031.tv>

b) A gyermekvédelem pedagógiája. Pedagógusok, családok és iskolai segítő szakemberek együttműködése a köznevelésben.

Csók Cintia (2026). A láthatatlan segítőktől az iskolai teammunkáig? Rekrutáció, szakmai szocializáció és hivatásfelfogás. Debrecen, CHERD-Hungary. Elérhető: Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK).

Útmutató az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység bevezetéséhez és gyakorlathoz az iskolában.

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/unios_projektek/efop194/194_Utmutato_iskola_190710.pdf

Csók Cintia, Alter Emese, Bacskai Katinka, Dan Beáta-Andrea, & Pusztai Gabriella: A pedagógiai munkát segítő szakemberek lehetőségei a család-iskola partnerség erősítésében. In Rébay Magdolna & Vincze Tamás: A bátorító pedagógus. 83–103. CHERD-Hungary. <https://mek.oszk.hu/28400/28491/>

V. Gönczi Ibolya (2015). A gyermekvédelem és az iskola. In Varga Aranka (szerk.). A nevelésszociológia alapjai. Pécs, PTE, 211–241. o. Elérhető: <https://mek.oszk.hu/14500/14566/14566.pdf>

3. Hátrányos helyzet, tőkeelméletek, reziliencia

a) A hátrányos helyzet gyermekvédelmi törvény szerinti és pedagógiai fogalma, típusai, a hátrányos helyzet kezelése

*1997/XXXI. tv. hatályos változata. Elérhető: net.jogtar.hu

Várnagy Elemér, & Várnagy Péter (2000). A hátrányos helyzet pedagógiája. Corvinus Kiadó <http://rs1.szif.hu/~foldes/h%E1tr%E1nyos%20h.%20pedag%F3gi%E1ja.pdf> (Fontos: Megváltoztak azóta az idézett jogszabályok)

V. Gönczi Ibolya (2015). Gyermek-és ifjúságvédelem, a hátrányos helyzet kezelése. Debrecen, Debreceni Egyetemi Kiadó,

Kozma Tamás (1975). Hátrányos helyzet. Budapest: Tankönyvkiadó. 0-71. oldal. <https://mek.oszk.hu/11200/11279/11279.pdf>

b) Tőkeelméletek és reziliencia

*Pusztai Gabriella (2020). A tanulmányi életút során hasznosítható tőkefajták. In Pusztai, Gabriella (szerk.) Nevelésszociológia: Elméletek, közösségek, kontextusok. Debrecen, Magyarország: Debreceni Egyetemi Kiadó (2020) 408 p. pp. 29-54. http://real.mtak.hu/137821/1/pusztai_nevelesszociologia_2020.pdf

Pusztai Gabriella (2009). A társadalmi tőke és az iskola: Kapcsolati erőforrások hatása az iskolai pályafutásra. ÚMK.

*Ceglédi Tímea (2020). Reziliencia és kompenzáló tényezők. In Pusztai Gabriella (szerk.). Nevelésszociológia. Elméletek, közösségek, kontextusok. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó. 101-129. http://real.mtak.hu/137821/1/pusztai_nevelesszociologia_2020.pdf

Ceglédi Tímea, Godó Katalin, & Oláh Róbert (2020). Hátrányból reziliencia. Tananyag a Hátrányos helyzetű tanulók az iskolában c. kurzushoz. Debrecen: Debreceni Egyetem. 12-15., 25-30., 33-38., 38-49. oldalak

4. Fejlődés és egészség

a) A gyermekkori fejlődés és a tanulás összefüggései.

*Virág, I. (2021). Életkori sajátosságok pedagógiai megközelítésben. Journal of Applied Technical and Educational Sciences, 11(1), 3-27.

*Fekete, M., & Nagy, Á. (2020). Megszólal-e az új csendes generáció? Avagy mit várhatunk az Ifjúság 2020 adatfelvétel eredményeképp. Szociológiai Szemle, 30(1), 98-106.

*Buda, A. (2019). Generációk, társadalmi csoportok a 21. században. Magyar Tudomány, 180(1), 120-129.

Tóth László (2007). Pszichológia a tanításban. Debrecen, Pedellus, 2007. (Fejlődésméletek c. fejezet, 14-36. oldal)

Golnhofer Erzsébet (2021). A tanuló. In Falus Iván (szerk.), Didaktika. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó (2021-es kiadás: online elérhetősége: https://mersz.hu/hivatkozas/m872d_book1)

Vajda Zsuzsanna (2001). A gyermek pszichológiai fejlődése. Helikon. K., Bp.

b) Az egészség holisztikus megközelítése, prevenció típusai, iskolai prevenciós programok, egészségmagatartás dimenziói, rizikó- és védőfaktorai, fizikai aktivitás szerepe, egészséges táplálkozás, egészséges iskolai környezet jellemzői, mozgásfejlesztés alapjai.

Müller Anetta, & Kovács Klára (2018). Testi-lelki egészségre nevelés a pedagógiai gyakorlatban – felső tagozat (továbbképzési jegyzet EFOP-3.1.2-16-2016-00001 pályázat keretében) (feltöltve az e-learningbe)

Nagy J. (2005). Egészségnevelési programok az iskolai egészségfejlesztés szolgálatában. Magyar Pedagógia 4. 263-282.

Kovács K. (2013). A sportoló közösségekhez tartozás mint társadalmi védőfaktor. Educatio 2. 264-270.

5. Informális és nonformális nevelés

a) Az informális nevelés színterei (család és társadalom, család és iskola kapcsolata; környék, szubjektív-objektív tér; szomszédság, társadalmi tér, helyi társadalom, civil társadalom). A nonformális nevelés színterei (munkahely; közélet; politikai szocializáció; vallás-vallásosság, vallási szervezetek, egyházak, vallási szocializáció). A média világa és szerepe a szocializációban (kommunikáció, tömegkommunikáció, fogyasztók).

* Engler Ágnes (2020). Családi közösségek. In Pusztai Gabriella (szerk.). Nevelésszociológia. Elméletek, közösségek, kontextusok. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó. ISBN 978-963-318-883-5 http://real.mtak.hu/137821/1/pusztai_nevelesszociologia_2020.pdf

*Pusztai Gabriella, & Csók Cintia (2022). Pedagógusok és iskolai segítő szakemberek nézetei a családi életre nevelés implementációjával és fejlesztésével kapcsolatban. Kapocs. https://epa.oszk.hu/02900/02943/00090/pdf/EPA02943_kapocs_2022_3-4_108-116.pdf

*Kenyeres Attila Zoltán, & Bényei Judit (2020). Médiaértelmező közösségek. In Pusztai Gabriella (szerk.). Nevelésszociológia. Elméletek, közösségek, kontextusok. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó. 101-129. ISBN 978-963-318-883-5 http://real.mtak.hu/137821/1/pusztai_nevelesszociologia_2020.pdf

Podráczky Judit (szerk.) (2012). SZÖVETSÉGBEN. Tanulmányok a család és az intézményes nevelés kapcsolatáról. ELTE Eötvös Kiadó. <https://mek.oszk.hu/11300/11368/11368.pdf>

b) A család térben és időben (a család fogalma, szerkezete, funkciói, fejlődési tendenciái). A családi életre nevelés kérdései, családi életciklusok, a családtagok és a köznevelés szerepvállalása a nevelésben, nevelési módszerek, dilemmák, diszfunkciók a családban.

*Somlai Péter (2013). Család 2.0. Együttélési formák a polgári családtól a jelenkorig. Napvilág Kiadó (Poszt- és jelen c. fejezet: 105-174. oldalig)

*Komlói Piroska, & Pécsi Rita (2014). A család működéséről. In Komlói Piroska (szerk.), Felkészítés a családi életre és a kapcsolati kultúrára. Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó, Budapest. 79-108.

6. Tanulói diverzitás és inkluzív oktatás

a) A neurodiverzitás szemlélete. A köznevelési törvény alapján a kiemelt figyelmet igénylő, a különleges bánásmódot igénylő tanulói típusok definiálása, csoportosítása. Az inkluzív nevelés fogalmának háttérben rejlő egyéb terminusok (méltányos pedagógia, esélyegyenlőség pedagógiája, komprehenzív iskola). Az intézmények és pedagógusok kötelezettségei, feladatai, lehetőségei és a differenciálás e gyermekek nevelése és oktatása kapcsán.

*Mohai K., & Perlusz A. (2020). Útmutató az integrált és inkluzív oktatáshoz a többségi pedagógus számára. Eszterházy Károly Egyetem <https://publikacio.uni-eszterhazy.hu/7124/1/utmutato-az-integralt-es-inkluziv-oktatashoz.pdf>

Bacskaï, K., Dan, B. A., Szűcs, T., Sávai-Átyin, R., Hrabéczy, A., Kovács, K. E., Ridzig, G., Kiss, D. M., & Pusztai, G. (2023). Problémák és megoldások a sajátos nevelési igényű diákok tanárai és szülei közötti együttműködésben. *Iskolakultúra*, 33(9), 3–29. <https://doi.org/10.14232/iskkult.2023.9.3>

Varga, J. (szerk.) (2022). A közoktatás indikátorrendszere 2021. Budapest: Közgazdaságtudományi Intézet. Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont. https://kti.krtk.hu/wp-content/uploads/2022/02/A_kozoktatas_indikatorrendszere_2021.pdf

*2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

*32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

Golecz, A., Horváthné Szávai, B., Krepsz-Kapai, B., Lőrinczné Vigh, M., Paulicsné Török, C., Béresné Simon, E., & Szabó, K. (2021/2022). *SNI/BTMN kisokos: Tapasztalataink alapján*. Oktatási Hivatal. https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/pok/Zala/2022/SNI-BTMN_kisokos.pdf

b) Szegregáció, integráció, inklúzió

Szegregáció, integráció, inklúzió fogalma, különbségek, esetleges átfedések, kapcsolat a három fogalom között. Multikulturalizmus, interkulturális nevelés.

*Varga Aranka (2015). Esélyegyenlőség és inklúzió az iskolában In Varga Aranka (szerk.), A nevelésszociológia alapjai PTE Pécs 241-273 o. https://wllislocki.pte.hu/sites/wllislocki.pte.hu/files/oldal_mo/nevelesszociologia_alapjai_bel_full.pdf

Torgyik Judit (2015). Multikulturalizmus, interkulturális nevelés. In Varga Aranka (szerk.), A nevelésszociológia alapjai PTE Pécs 161-182

https://wlislocki.pte.hu/sites/wlislocki.pte.hu/files/oldal_mo/nevelesszociologia_alapjai_bel_full.pdf

7. Oktatáselmélet

a) A tanítási tanulási folyamat alapfogalmai (nevelés, tanulás, tanulástípusok, tanítás, képesség, jártasság, készség). Az általános tanulásszervezési feladatok jellemzői: motiválás, aktivizálás, megerősítés, differenciálás.

b) Az oktatás célrendszere és tartalmi szabályozó eszközei: tantervtípusok és tervezési szintek (központi, helyi tanterv, tanmenet).

Chrappán Magdolna (2020). Didaktika I. Célok, tartalmak, követelmények. Debrecen, Debreceni Egyetemi Kiadó. 2–5. fejezet.

Chrappán Magdolna (2022). Didaktika II. Munkaformák, stratégiák, eszközök. Debrecen, Debreceni Egyetemi Kiadó.

8. Oktatási rendszerek, oktatásmarketing

a) Az oktatási rendszer fogalma, jellemzői és funkciói. Az oktatási rendszerek fő típusai (kontinentális, atlanti és volt gyarmati rendszerek).

Halász Gábor (2001). Oktatási rendszer (Első fejezet: Az oktatási rendszer és funkciói) http://halaszg.elte.hu/download/Oktatasi%20rendszer%20-%20HTML.htm#_Toc117492924

Kozma Tamás (2006). Összehasonlító neveléstudomány (4. fejezet: Oktatási rendszerek) <http://mek.oszk.hu/08900/08963/08963.pdf>

b) Oktatásmarketing

A marketing alapfogalmai és eszközrendszere, alkalmazásuk sajátosságai az oktatási intézmények és szolgáltatások területén. Az oktatási piac, a marketizáció, az intézményi marketing, a piackutatás, a pozicionálás és a marketingkommunikáció fő kérdései. Digitális marketing, oktatási startupok és üzleti modellek, valamint az oktatásmarketing pénzügyi, társadalmi és etikai dilemmái.

Misley Helga (2013). Oktatásmarketing. A marketing szerepe a pedagógiában. BMGE GTK. 1. fejezet (4-23.o.), 3. fejezet (36-45. o.) DOI: 10.13140/RG.2.1.5041.7046

Kéri A., & Hetesi E. (szerk.) 2025. Felsőoktatási marketing. Budapest, Akadémiai Kiadó, 6. fejezet. DOI: 10.1556/9789636641566

Szabóné Szél Julianna, & Szontagh Pál (2006). Iskolamarketing a gyakorlatban. Iskolakultúra, 2001. 6-7. szám. 21-31.

Utoljára frissítve: 2026 szeptembere